

Samen voor het beste onderwijs

Nieuwe stap vooruit in de aanpak lerarentekort

Leraren spelen een hoofdrol in de levens van miljoenen leerlingen en studenten. Zij leren kinderen en jongeren lezen, schrijven en rekenen, maar ook hoe ze hun talenten ontdekken en hoe je met anderen omgaat. School is de plek waar de wereld elke dag een beetje groter wordt en de leraar helpt je op weg, tot je zelf verder kunt. Het is essentieel dat er genoeg leraren zijn die hun vak goed kunnen uitoefenen, samen met schoolleiders, onderwijs-assistenten en alle andere mensen die de school elke dag weer draaiende houden.

Dat is een grote uitdaging, nu er in de hele arbeidsmarkt veel vacatures zijn en steeds meer docenten de komende jaren met pensioen gaan. We zien bovendien dat de tekorten oneerlijk verdeeld zijn: de ene school heeft genoeg mensen, de ander veel te weinig. Leerlingen zijn daarvan de dupe. En vaak zijn dat juist die leerlingen en studenten die leraren extra hard nodig hebben om het beste uit zichzelf te halen. Dat vinden we onacceptabel.

Goed onderwijs en een aantrekkelijk beroep staan voor ons voorop. In het voorjaar van 2022 hebben we hiervoor al de handen ineen geslagen. We hebben een Onderwijsakkoord gesloten met structureel 1,5 miljard euro: voor een hoger salaris in het primair onderwijs, minder werkdruk op middelbare scholen en extra tijd en geld om je als leraar in het primair en voortgezet onderwijs te ontwikkelen en bij te scholen.

Toch zien we dat goed onderwijs en een aantrekkelijk beroep onder druk staan. De werkdruk is hoog. Schoolleiders zien zich genoodzaakt om klassen naar huis te sturen, omdat er geen vervanger te vinden als een leraar ziek is. Of onderwijsassistenten en intern begeleiders staan noodgedwongen voor de klas, waardoor extra ondersteuning van leerlingen in het gedrang komt.

Goed onderwijs en aantrekkelijk beroep staan voorop

Er is geen simpele oplossing voor dit probleem. Dit vraagt van ons allemaal om over onze schaduw heen te stappen. Goed onderwijs realiseren we in deze tijd van tekorten alleen als we bereid zijn te denken en handelen vanuit het collectieve en maatschappelijke belang.

Hoe staat het ervoor? Feiten en cijfers

(bron: trendrapportage 2022)

Primair Onderwijs

- Gemiddelde leeftijd leraar: **42,6 jaar**.
- Percentage met een vast contract: **88%**.
- Tekort: **9.700 fte**.
- Verdeling in het land: de G5 heeft een hoger lerarentekort dan de rest van Nederland.
- In de G5 is het totale tekort **15,2%**, in de rest van Nederland **8,5%**.
- Salaris: een fulltime leraar in het po verdient tussen **€ 3.500** en **€ 7.190** bruto per maand. Gemiddeld is dat **€ 5.100** bruto per maand.
- Instroom PABO in 2021: **7.679** studenten.
- Zij-instroom in 2022: **±800** toegekende aanvragen voor subsidie zij-instroom.
- Zij-instromers geven het beroep een: **8.0**.

Voortgezet Onderwijs

- Gemiddelde leeftijd leraar: **43,2 jaar**.
- Percentage met een vast contract: **80%**.
- Tekort: **2143 fte** in 2027.
- Verdeling in het land: het westen heeft meer last van de tekorten omdat in de grote steden het aantal leerlingen stijgt.
- In het vo zijn de tekorten per vak verschillend.
 - Permanente tekortvakken: Nederlands, Duits, Frans, Informatica, Natuurkunde, Scheikunde, Wiskunde en Klassieke Talen.
 - Vakken met een afnemend tekort: Engels, Aardrijkskunde, Economie en Maatschappijleer.
 - Vakken met permanent lage tekorten: Biologie, Geschiedenis, Levensbeschouwing, CKV, Kunstvakken, Gezondheidszorg en Welzijn, Lichamelijke Opvoeding.
- Salaris: een fulltime leraar in het vo verdient tussen **€ 3.500** en **€ 7.190** bruto per maand. Gemiddeld is dat **€ 5.660** bruto per maand.
- Zij-instroom in 2022: **±300** toegekende aanvragen voor subsidie zij-instroom.
- Zij-instromers geven het beroep een: **7.9**.

Nieuwe stap vooruit in de aanpak lerarentekort

Deze werkelijkheid raakt ons allemaal, daarom moeten we dit nog steviger durven aan te pakken. Voor de zomer hebben de onderwijsministers Wiersma (Primair en Voortgezet Onderwijs) en Dijkgraaf (lerarenopleidingen en MBO) aangekondigd dat er een betere aanpak van het lerarentekort nodig is, waarbij ook onorthodoxe maatregelen genomen moeten worden. Daarover zijn we allemaal het gesprek aangegaan met leraren, schoolbestuurders en schoolleiders, ouders, leerlingen en vele anderen met een hart voor onderwijs.

Nu zetten we samen een nieuwe stap vooruit.

Leraren, schoolbesturen uit het primair en voortgezet onderwijs, mbo-instellingen, lerarenopleidingen en gemeenten gaan regionaal bindende afspraken maken, zodat we niet met elkaar concurreren om nieuwe leraren, maar juist samen optrekken. Gezamenlijk leiden we nieuwe docenten op en begeleiden ze, zo voorkomen we dat startende leraren uitvallen. Leraren kunnen ook gevraagd worden om, als ze dat zelf willen, een rol te spelen op een school van een ander bestuur als dat nodig is. Daarnaast kunnen scholen in het primair en voortgezet onderwijs, onder voorwaarde van kwaliteit, tijdelijk meer ruimte krijgen voor afspraken over de onderwijstijd, zodat er een vijfdaagse schoolweek is en blijft. Ook gaan we het

bevoegdhedenstelsel en de lerarenopleiding verder optimaliseren, zodat bijvoorbeeld de kennis en kunde van zij-instromers goed op waarde wordt geschat. Zo krijgen we meer bevoegde docenten voor de klas, want kwaliteit van het onderwijs blijft voorop staan. Zodat meer mensen met de ambitie (en kwaliteit) om in het onderwijs te gaan werken, een baan krijgen met voldoende tijd en begeleiding om hun opleiding te doen.

Grote opgaven in het belang van miljoenen leerlingen en studenten

Laten we eerlijk zijn: dit zijn grote opgaven. Soms zal het schuren, soms zal je je eigen belang opzij moeten

MBO

- Gemiddelde leeftijd leraar: **45,8 jaar**.
- Percentage met een vast contract: **79%**.
- Tekort: verwachte tekorten op o.a. technische vakken.
- Salaris: een leraar in het mbo verdient tussen **€ 3.640 en € 6.940** bruto per maand. Gemiddeld is dat **€ 5.410** bruto per maand.
- Zij-instroom in 2022: **±900** aanvragen voor subsidie zij-instroom.
- Cijfer beroep door zij-instromers een: **7.8**.

Bron cijfers: Trendrapportage OCW 2022

zetten en niet iedereen zal staan te juichen. Voor de korte termijn moeten we in sommige gevallen tijdelijk noodmaatregelen nemen om te zorgen dat alle leerlingen les krijgen. Tegelijk werken we onverminderd hard door aan ons ideaal voor de langere termijn: minder werkdruk, mee voorbereidingstijd voor lessen en ruimte voor professionalisering, meer tijd om aandacht te geven aan leerlingen en werken aan kleinere klassen. We moeten ervoor zorgen dat het aantrekkelijk is en blijft om in het onderwijs te werken. In het belang van miljoenen leerlingen en studenten is nog meer dan voorheen nodig dat we samen een vuist maken en elkaar helpen. Laten we samen knokken voor het beste onderwijs!

Dit wordt onderschreven door de vak- en beroepsorganisaties AOb, FNV, CNV Onderwijs, AVS, FvOv, Lerarencollectief, PVVVO en BVMO; de vertegenwoordigers van schoolbesturen PO-Raad, VO-raad en MBO Raad; de vertegenwoordigers van lerarenopleidingen van VH en UNL; en de onderwijsministers Wiersma en Dijkgraaf. Deze afspraken zal elke betrokken partij de komende periode bespreken met de achterban, zodat we hiermee begin 2023 voortvarend aan de slag gaan.

